

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор
з науково-методичної та навчальної роботи
" 04 " 09 О.Б. Жильцов
2014 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.3.7. ПНП ДОШКІЛЬНА ПСИХОЛІНГВІСТИКА

спеціальність 7.01010101 "Дошкільна освіта"
Педагогічний інститут

Київ – 2014 рік

УДК 378.01 (073)
ББК 74.580

Дошкільна психолінгвістика: роб. навч. прог. [для студентів спеціальності 7.010101 "Дошкільна освіта"] / уклад. І.С.Мельник, О.М.Гріньова. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014.

Розробники:

Мельник Інна Сергіївна, доцент кафедри педагогіки і психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка.

Гріньова Ольга Михайлівна, доцент кафедри педагогіки і психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки і психології

Протокол від 3 вересня 2014 року №1

Завідувач кафедри педагогіки і психології

Іванюк Г.І.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

Машовець М.А.

Опис навчальної дисципліни

Курс:	Напря́м, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>3 кредити</i> Змістові модулі: <i>3 модулі</i> Загальний обсяг дисципліни (години): <i>108 годин</i> Тижневих годин: <i>2</i> <i>години</i>	Шифр та галузь знань <i>0101 "Педагогічна освіта "</i> Шифр та назва спеціальності: <i>7.01010101 Дошкільна освіта</i> Освітньо-кваліфікаційний рівень <i>"спеціаліст"</i>	Нормативна Рік підготовки: 5. Семестр: 9. Аудиторні заняття: <i>42 години,</i> з них: Лекції (теоретична підготовка): <i>18 годин</i> Семінарські заняття: <i>18 годин</i> Індивідуальна робота: <i>6 годин</i> Модульний контроль: <i>6 годин</i> Самостійна робота: <i>60 годин</i> Вид контролю: <u>ПМК</u>

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Вивчення даної дисципліни спрямовано на формування у студентів **психологічної компетентності** як складової професійної компетентності, що передбачає вивчення особливостей формування теоретичних основ дошкільної психолінгвістики, особливостей формування мовлення у дитячому віці, а також основних напрямків роботи вихователів і батьків з активізації мовленнєвих і комунікативних вмінь дітей дошкільного віку.

Зміст психологічної компетентності студентів при вивченні даної дисципліни може бути конкретизований через формування таких **психологічних компетенцій**:

- з сучасних психолінгвістичних поглядів на розвиток мовлення дитини в і особливості його засвоєння в дошкільному віці, а також при переході її з дитячого садка до початкової школи;

- з сучасних розробок різних наук з проблем розвитку мовлення: психології мовлення, психолінгвістики розвитку, когнітивної психолінгвістики, теорії комунікації, психології спілкування, лінгвістики тексту, загального мовознавства, функціональної стилістики, теорії дискурсу, культури мовлення, сучасної риторики, семіотики тощо;

- з психологічних закономірностей та особливостей розвитку мовлення дітей дошкільного віку в онтогенезі;

- з психологічних особливостей сприймання, запам'ятовування, розуміння і відтворення дошкільниками монологічних та діалогічних висловлювань та врахування їх у практичній роботі з дітьми;

- з практичного застосування різних методів, прийомів та психолінгвістичних технологій для навчання дітей рідної мови з урахуванням їх психологічних та вікових закономірностей розвитку;

- з складання психологічної характеристики етапності становлення та розвитку мовлення у дітей дошкільного віку;

- з підбору оптимальних вправ та завдань з розвитку мовлення дітей дошкільного віку з урахуванням їх психологічних можливостей.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ І. ПСИХОЛОГІЧНІ І ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ

Тема 1. Сучасний стан розвитку психолінгвістичної науки

Основні поняття: психологія, лінгвістика, психолінгвістика, теорія, концепція, розвиток, етнопсихолінгвістика, патопсихолінгвістика, психосемантика, мова, мовлення, психосемантичний диференціал, лабораторний експеримент, асоціативний експеримент.

1. Психолінгвістика як наука про сприймання, розуміння і породження висловлювання.
2. Предмет і завдання психолінгвістики.
3. Причини та історичні етапи виникнення і розвитку психолінгвістичної науки.
4. Напрями розвитку сучасної психолінгвістики.
5. Прикладні галузі сучасної психолінгвістики.
6. Зв'язок психолінгвістики з іншими науками.

Методи дослідження у психолінгвістиці. Вітчизняні дослідження в галузі психолінгвістики. Психофізіологічна організація процесу породження мовлення (моделі Л.С.Виготського, Т.В.Ахупіної, О.О.Леонтьєва, О.Р.Лурії, М.І.Жинкіна).

Рекомендована література: основна: 4, 5.
додаткова: 7, 9, 10.

Тема 2. Мовленнєва діяльність у світлі психолінгвістичної теорії

Основні поняття: мова, мовлення, мовленнєва діяльність, мовленнєва активність, комунікація, міжособистісна взаємодія, лінгвістичний рівень, психосемантичний рівень, психологічний рівень, світогляд, міжособистісні взаємини.

1. Мовленнєва діяльність як предмет дослідження психолінгвістики.
2. Предмет та продукт мовлення.
3. Тричленна система мовленнєвої діяльності.
4. Мовленнєва діяльність як спілкування, як процес внутрішньої реалізації соціуму.
5. Мова як система орієнтирів, необхідних для діяльності людини в предметному світі.
6. Мова як система орієнтирів, необхідних для діяльності людини в соціальному світі.

Рекомендована література: основна: 4, 5.
додаткова: 7, 9, 10.

Тема 3. Мовленнєва діяльність як категорія психолінгвістики

Основні поняття: мовленнєва діяльність, суб'єкт мовлення, повідомлення, мотивація, потреби, дії, операції, говоріння, слухання, читання, письмо, сприймання, мовленнєве висловлювання, думка, мовнорухова активність.

1. Основні наукові підходи до визначення поняття «мовленнєва діяльність».
2. Характеристики мовленнєвої діяльності.
3. Види мовленнєвої діяльності.
4. Основні функції мовленнєвої діяльності.
5. Специфічні особливості мовленнєвої діяльності: біполярність, інтелектуальна основа, варіативність реалізації та ін.

Рекомендована література: основна: 4, 5.
додаткова: 7, 9, 10.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II. ПСИХОЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ

Тема 4. Психологічна характеристика мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку

Основні поняття: мовленнєва діяльність, мовлення, перцептивні дії, розумові дії, аналіз і синтез, смисл, значення, осмислення, мнемічні дії, розуміння, читання, письмо.

1. Психологічні механізми мовленнєвої діяльності.
2. Предметний (психологічний) зміст мовленнєвої діяльності.
3. Фазна структура процесу побудови мовленнєвого висловлювання.
4. Теоретичні концепції процесів сприйняття і розуміння мовлення.
5. Психологічна структура читання і письма.
6. Формування навичок читання і письма у дитячому віці.

Рекомендована література: основна: 1, 4.
додаткова: 7, 9, 10.

Тема 5. Проблеми співвідношення мовленнєвої діяльності з психічними процесами у дитячому віці

Основні поняття: мова, мовлення, мовленнєва активність, мовленнєва діяльність, відчуття, перцептивні дії, пам'ять, запам'ятовування, думка, мислення, осмислення, увага, увага, знаково-символічна функція свідомості, особистість, особистісний розвиток, самосвідомість, мотивація, потреби, установка.

1. Роль мовлення у психічній діяльності дитини.
2. Когнітивні передумови розвитку мовлення у дитячому віці
3. Взаємозв'язок мовлення з відчуттями, сприйманням та пам'яттю.
4. Співвідношення мовлення і мислення у дітей.

5. Роль мовлення у формуванні саморегуляції й самоконтролю в дошкільному віці.

6. Взаємозв'язок мовлення і особистісного розвитку дитини.

Рекомендована література: основна: 1, 2, 4.

додаткова: 7, 9, 10.

Тема 6. Онтогенез дитячого мовлення

Основні поняття: теорія наслідування, біосоціальна теорія, мовний онтогенез, лепет, гуління, комплекс пожвавлення, звук, артикуляційна позиція, словосполучення, слово, центр Брока, центр Верніке, мовленнєва матриця, дитяче словотворення.

1. Теорії засвоєння мови дітьми.
2. Стадії розвитку мовлення в онтогенезі.
3. Критичні періоди у розвитку мовлення дошкільника.
4. Психологічні закономірності засвоєння мовлення дітьми.
5. Дитяче словотворення у період оволодіння системою рідної мови.

Рекомендована література: основна: 1, 2, 5.

додаткова: 7, 9, 10.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ III. ПСИХОЛІНГВІСТИЧНА СИСТЕМА ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ

Тема 7. Психологічні і психолінгвістичні основи роботи педагога з розвитку дитячого мовлення

Основні поняття: мовленнєва діяльність, лінгводидактика, монологічне мовлення, діалогічне мовлення, сензитивний період, дошкільний вік, пропедевтика, мовленнєві навчання, мовні поняття, оповідання, описи, міркування.

1. Теорія формування мовленнєвої діяльності у дітей.
2. Психолого-дидактичні передумови й умови формування мовленнєвої діяльності.
3. Закономірності розвитку і психолінгводидактичні принципи формування мовленнєвої діяльності у дітей.
4. Завдання і зміст пропедевтичної роботи з формування діалогічного, монологічного мовлення та мовних понять дітей дошкільного віку.
5. Психолінгвістичні основи формування у дітей мовленнєвих операцій побудови висловлень як одиниць усного мовлення.

Рекомендована література: основна: 2, 3, 5.

додаткова: 6, 8.

Тема 8. Психологічний супровід формування мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку

Основні поняття: мовленнєва діяльність, мовленнєва активність, емоції, настрій, психологічний клімат, психологічний супровід, психологічна компетентність, індивідуальний підхід, індивідуальність, індивідуальні особливості, психофізіологія, тип ВНД, темперамент, характер.

1. Психологічні умови та прийоми підвищення мовленнєвої активності дітей.
2. Створення сприятливої атмосфери під час проведення занять з розвитку мовлення дітей у дошкільному закладі.
3. Особливості мовлення дітей з різними темпераментами і характерами.
4. Особливості індивідуального підходу до розвитку мовлення дітей з різними темпераментами.
5. Особливості індивідуального підходу до розвитку мовлення дітей з різними характерами.

Рекомендована література: основна: 2, 3.
додаткова: 6, 8.

Тема 9. Психокорекція та психотерапія як технології формування мовленнєвої діяльності дошкільників

Основні поняття: психолінгвістика, психолінгвістичні технології, розвивальне навчання, психотерапевтична робота, психолого-педагогічна коеркція, індивідуальна корекція, групова корекція, порушення мовлення, лексика, семантика, особистість, функціонально-сміслова реалізація мовлення.

1. Психолінгвістичні технології формування мовленнєвої діяльності у дітей: групова психотерапія, психокорекція, розвивальне навчання.
2. Групова психолінгвотерапія у формуванні мовленнєвої діяльності дітей.
3. Психокорекційні технології забезпечення розгортання висловлювань дітей з використанням лексико-семантичних засобів мови.
4. Психокорекційні й розвивально-психолінгвістичні технології формування операцій побудови словосполучень, висловлювань та забезпечення цілісно-завершеної функціонально-сміслові реалізації мовлення в дітей.

Рекомендована література: основна: 2, 3.
додаткова: 6, 8.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма						Заочна форма			
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі		
		л	сем	інд	с.р.	мкр		л	сем	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Модуль 1										
Змістовий модуль 1. Психологічні і психолінгвістичні засади розвитку мовлення										
Тема 1. Сучасний стан розвитку психолінгвістичної науки	10	2	2		6		14	2	2	10
Тема 2. Мовленнєва діяльність у світлі психолінгвістичної теорії	12	2	2	2	6		11			11
Тема 3. Мовленнєва діяльність як категорія психолінгвістики	10	2	2		6		11			11
Разом за змістовим модулем 1	34	6	6	2	18	2	36			32
Змістовий модуль 2. Психолінгвістичний аналіз мовленнєвої діяльності дошкільників										
Тема 4. Психологічна характеристика мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку	10	2	2		6		10			10
Тема 5. Проблеми співвідношення	10	2	2		6		11			11

мовленнєвої діяльності з психічними процесами у дитячому віці										
Тема 6. Онтогенез дитячого мовлення	12	2	2	2	6		15	2	2	11
Разом за змістовим модулем 2	34	6	6	2	18	2	36			32
Змістовий модуль 3. Психолінгвістична система формування мовленнєвої діяльності дошкільників										
Тема 7. Психологічні і психолінгвістичні основи роботи педагога з розвитку дитячого мовлення	12	2	2		8		10			10
Тема 8. Психологічний супровід формування мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку	12	2	2		8		11			11
Тема 9. Психокорекція та психотерапія як технології формування мовленнєвої діяльності дошкільників	14	2	2	2	8		15	2	2	11
Разом за змістовим модулем 3	40	6	6	2	24	2	36			32
Усього годин	108	18	18	6	60	6	108	6	6	96

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Актуальні проблеми розвитку мовлення	2
2.	Психолінгвістичні моделі породження мовленнєвої висловлювання	2
3.	Мовленнєва діяльність у світлі психолінгвістичної теорії	2
4.	Психолінгвістична характеристика розвитку мовлення у дитячому віці	2
5.	Розвиток дитячого мовлення та його психологічні передумови	2
6.	Онтогенез дитячого мовлення	2
7.	Психологічні і психолінгвістичні основи роботи педагога з розвитку дитячого мовлення	2
8.	Психологічний супровід формування мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку	2
9.	Психокорекція та психотерапія як технології формування мовленнєвої діяльності дошкільників	2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість балів	Кількість годин
1.	Сучасний стан розвитку психолінгвістичної науки	10	6
2.	Психолінгвістичні закономірності формування мовленнєвої діяльності в онтогенезі	10	6
3.	Сучасні підходи до вивчення мовленнєвої діяльності у психолінгвістиці	10	6
4.	Психолінгвістичний аналіз розвитку мовлення у дітей	10	6
5.	Взаємозв'язок генезису мовлення і когнітивних процесів	10	6
6.	Психолінгвістичні закономірності формування мовленнєвої діяльності в онтогенезі	10	6
7.	Психологічні і психолінгвістичні основи роботи педагога з розвитку дитячого мовлення	10	8
8.	Психологічний супровід формування мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку	10	8
9.	Психокорекція та психотерапія як технології формування мовленнєвої діяльності дошкільників	10	8

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ДОШКІЛЬНА ПСИХОЛІНГВІСТИКА»

Разом: 108 год., лекції – 18 год., семінарські заняття – 18 год., індивідуальна робота – 6 год., самостійна робота – 60 год., МКР – 6 год.

Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II			Змістовий модуль III		
Назва модуля	Психологічні і психолінгвістичні засади розвитку мовлення			Психолінгвістичний аналіз мовленнєвої діяльності дошкільників			Психолінгвістична система формування мовленнєвої діяльності дошкільників		
Кількість балів за модуль	88			88			118		
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Теми лекцій	Сучасний стан розвитку психолінгвістичної науки (1 бал)	Мовленнєва діяльність у світлі психолінгвістичної теорії (1 бал)	Мовленнєва діяльність як категорія психолінгвістики (1 бал)	Психологічна характеристика мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку (1 бал)	Проблеми співвідношення мовленнєвої діяльності з психічними процесами у дитячому віці (1 бал)	Онтогенез дитячого мовлення (1 бал)	Психологічні і психолінгвістичні основи роботи педагога з розвитку дитячого мовлення (1 бал)	Психологічний супровід формування мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку (1 бал)	Психокорекція та психотерапія як технології формування мовленнєвої діяльності дошкільників (1 бал)
Теми семінарських занять	Актуальні проблеми розвитку мовлення (10 балів)	Психолінгвістичні моделі породження мовленнєвого висловлювання (10 балів)	Мовленнєва діяльність у світлі психолінгвістичної теорії (10 балів)	Психолінгвістична характеристика розвитку мовлення у дитячому віці (10 балів)	Розвиток дитячого мовлення та його психологічні передумови (10 балів)	Онтогенез дитячого мовлення (10 балів)	Психологічні і психолінгвістичні основи роботи педагога з розвитку дитячого мовлення (10 балів)	Психологічний супровід формування мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку (10 балів)	Психокорекція та психотерапія як технології формування мовленнєвої діяльності дошкільників (10 балів)
Самостійна робота	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів
ІНДЗ	30 балів								
Види поточн. контр.	Модульна контрольна робота 1 25 балів			Модульна контрольна робота 2 25 балів			Модульна контрольна робота 3 25 балів		
Підсумковий контроль	Залік								

Разом: 294 бали, коефіцієнт: 2,94

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНЗД прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Дошкільна психолінгвістика» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Вид ІНДЗ, вимоги до нього та оцінювання:

ІНДЗ представляється як науково-педагогічне дослідження у вигляді **творчого есе** – **30 балів**.

У ньому висвітлюється:

- ✓ критичний аналіз сучасного стану теоретичної і практичної розробки проблеми з опорою на прочитану літературу;
- ✓ приклади власних спостережень з практики, що стосуються означеної проблеми;
- ✓ розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання;
- ✓ обґрунтування власної позиції та ставлення до даної проблеми;
- ✓ власні висновки та пропозиції щодо більш ефективного вирішення даної проблеми на практиці.

Оцінюється повнота і творчий підхід до викладу проблеми за кожним з означених критеріїв. Максимальна кількість балів за кожним критерієм – 6 балів.

Шкала оцінювання ІНДЗ у вигляді есе

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	25-30	Відмінно
Достатній	18-24	Добре
Середній	10-17	Задовільно
Низький	0-9	Незадовільно

8. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

• *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

• *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) **Методи стимулювання інтересу до навчання:** навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

9. Методи контролю

У процесі оцінювання навчальних досягнень спеціалістів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.

➤ **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Переведення показників успішності студентів у загальноприйнятну систему рейтингових показників успішності здійснюється за формулами:

$K_u = K_{бм}/100$, $ПКб = K_{бс}/K_u$, де

K_u – коефіцієнт успішності;

$K_{бм}$ – максимальна кількість балів, за результатами вивчення дисципліни.

$ПКб$ – підсумкова кількість балів, що отримав студент за вивчення дисципліни;

$K_{бс}$ – кількість балів, що отримав студент при вивченні дисципліни.

Відповідно максимальний коефіцієнт успішності вивчення даної дисципліни становить: $K_u = 294/100$, $K_u = 2,94$.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Дошкільна психолінгвістика» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 10.1, табл. 10.2.

Таблиця 10.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	іі	9
2.	Семінарські заняття	90
3.	Модульні контрольні роботи (1,2, 3)	75
4.	Самостійна робота	90
5.	Індивідуальна навчально-дослідницька робота	30
6.	Підсумковий рейтинговий бал	294

Таблиця 10.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 68	«достатньо»	E
69 – 74	«задовільно»	D
75 – 81	«добре»	C
82 – 89	«дуже добре»	B
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 10.3.

Таблиця 10.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
« відмінно »	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати індивідуальні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
« добре »	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання індивідуальних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
« задовільно »	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні індивідуальних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
« незадовільно »	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У табл. 10.4 представлено розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення дисципліни «Дошкільна психолінгвістика».

Таблиця 10.4

Розподіл балів, що присвоюються студентам

МОДУЛІ									Індиві- дуальна робота ЗМ	Модульні контрольні роботи ЗМ 1, ЗМ 2 ЗМ 3	Самостійна робота ЗМ 1, ЗМ 2 ЗМ 3
Змістовий модуль 1 (лекції, семінари)			Змістовий модуль 2 (лекції, семінари)			Змістовий модуль 3 (лекції, семінари)					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	30	75	90
11	11	11	11	11	11	11	11	11			

Разом: 294 бали.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

11. Методичне забезпечення

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

12. Рекомендована література

Базова

1. Бабич Н.Д. Лінгвопсихологічні основи навчання і вивчення мови. – Чернівці: Рута, 2000. – 174 с.*
2. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: теорія і практика / Богуш А.М. – Запоріжжя: Просвіта, 2002. – 216с.*
3. Богуш А.М. Методика навчання дітей української мови в дошкільному закладі / Богуш А.М. – К.: Вища шк., 1993. – 327 с.*
4. Горелов И.Н. Основы психолінгвистики / И.Н.Горелов, К.Ф.Седов. - М.: Лабиринт, 1997. - 224 с.*
5. Леонтьев А.А. Основы психолінгвистики / Леонтьев А.А. - М.: Наука, 1997. - 287 с.*

* - література представлено у мережі Internet у вільному доступі.

Допоміжна

6. Алексеева М.М., Яшина В.И. Методика развития речи и обучения родному языку дошкольников. – М.: Академия, 1998. – 400 с.
7. Белянин В.П. Психолінгвистика / Белянин В.П. - М.: Флинта, Московский психолого-социальный институт, 2004. - 232 с.
8. Варзацька Л.О. Рідна мова й мовлення. Розвивальне навчання в початкових класах: методичний посібник для вчителів. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2001. – 228 с.
9. Кавинкина И.Н. Психолінгвистика: посібник для педагогічних вузів / Кавинкина И.Н. - Гродно: ГрПУ, 2010. - 284 с.
10. Ковшиков В.А. Психолінгвистика: теорія речевої діяльності / В.А.Ковшиков, В.П.Глухов. - М.: Астрель, 2007. - 320 с.

Робоча програма навчального курсу

"Дошкільна психолінгвістика"

Упорядники: Мельник Інна Сергіївна, кандидат психологічних наук, Гріньова Ольга Михайлівна, кандидат психологічних наук, доцент.

Б Дошкільна психолінгвістика. Програма навчальної дисципліни / Укладачі І.С.Мельник, О.М.Гріньова. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 20 с.